

‘ಕತ್ತೆಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಖಂಡುಗ ಹಾಲಿದ್ದರೇನು’ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮಹಾನುಭಾವ ಯಾವ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೋ? ಪರಿತಾಪದಿಂದ ಹೊರಳಾಡಲಿ. ನನಗಂತೂ ಕತ್ತೆಹಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಹತ್ವ ಕಂಡು ಋಷಿಯಾಯಿತು.

ನೋಡಿದೆ. ‘ಕಷ್ಟ ಮಗನೆ, ತೆಗೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಂಪ್ರದಾಯ’ ಎಂದಳು. ಆಭರಣದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೋಭಾವದ ನಿರಾಭರಣ ಸುಂದರ ಕತ್ತೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ನಿಂದೆಗೆ ಬಳಸುವ ಹಕ್ಕುಂಟೆ?

ಲೋಕ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಲಿ ನಿಂದಿಸಲಿ ಹೊಡೆಯಲಿ, ಕತ್ತೆಗಳು ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಕತ್ತೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಹಾಳುಗೋಡೆ’ಯ ಕುಹಕವನ್ನೇ ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಿಷ್ಕರುಣ ಮಾಲೀಕರು, ಹಿಂಡಿ ಹಾಕದೆ, ಬೆಚ್ಚನ್ನ ಲಾಯದಲ್ಲಿಡದೆ ಹೊರಗಟ್ಟಿದರೆ ಪರ್ಯಾಯ ಹಾದಿ ಏನು? ಅದು ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿ ಆಗಸವನ್ನೇ ಸೂರನ್ನಾಗಿ ನೆಲವನ್ನೇ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯೋಗಿಯಂತೆ ಬಟಾಬಯಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು; ಬೆತ್ತಲಾಗದೆ ಬಯಲು ಸಿಕ್ಕದಿಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು. ಬಡವರಿಗೆ ಮನೆಯಿಲ್ಲದಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನಗೇಕೆ ಲಾಯ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಅದಕ್ಕಿದೆ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿ ಎಂತಾದರೂ ಸರಿ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸರಳವಾಗಿ ಬದುಕುವೆಂಬ ಅದರ ಸಂಕಲ್ಪ, ಮಹಾತ್ಮರ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಮಹಾತ್ಮರಾದರೂ, ಕತ್ತೆಯ ಶ್ರಮವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವ ಮಾತಾಡಿದಂತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹಾಲಿಗಾಗಿ ಮೇಕೆ ಸಾಕಿದರು. ಸಾಕಲಿ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಚರಕದ ನೂಲಿನಿಂದ ತಯಾರಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಮಲಿನವಾದಾಗ, ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಒಯ್ಯುವವರು ಯಾರು ಎಂದು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತು ಬಂದವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಬೇಡವೆ? ‘ಆಗಸರಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧ ಕತ್ತೆ ಬೆನ್ನುಶುದ್ಧ’ವಂತೆ. ಇದು ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತು. ಯಾವತ್ತೂ ಕತ್ತೆ ಬಡವರ ಸಂಗಾತಿ. ಖಿರೇಖಿರೇ ಕಾಯಕಜೀವಿ. ದುಡಿವವರನ್ನು ಗೇಲಿಮಾಡುವ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆ ಯೇಕೆತ್ತಿ ಆಗುವುದೂ, ಬೆತ್ತಲಿಗರ ಊರಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟವನು ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ಕಾಣುವುದೂ ಒಂದೇ. ‘ಕತ್ತೆಚಾಕರಿ’ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನೇ ಗಮನಿಸಿ. ಇದರ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ ‘ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು. ಧ್ವನ್ಯಾರ್ಥ ‘ಲೋಕವು ತನ್ನ ದುಡಿವೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ’ ಎಂದು. ಈ ಧ್ವನ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಷಾದವು ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಕಸದಂತೆ ಹುದುಗಿದೆ. ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವ ವಿವೇಕ, ಮರುಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಪರ್ಪತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಎಂತಲೇ ಈಜಿಪ್ಟಿಗರು ಕತ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗ ಕತ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ; ಎಷ್ಟು ಕತ್ತೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅವನ ಮಹತ್ವ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಎಂದರೋ ಮಹಾನುಭಾವುಲು.’

ಭವಭೂತಿಯು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಸಹೃದಯ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ಹುಟ್ಟಬಹುದು ಎಂದು ಆಶಾವಾದಿಯಾಗಿದ್ದನು. ತನಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆ, ಅತ್ತೆಯ ಕಾಲ